

Rapport Nationella taxan Region Dalarna

2020

Datum
2021-03-24

Diarienummer
RD21/01425

Rapport skriven av:
Victoria Hildingsson och
Britta Wåhlin Larsson
Hälsovalsenheten

Godkänt av
Susanne Cliffoord Hälsovalsenheten

Innehåll

1	Inledning	3
1.1	Taknivå	3
1.2	Ersättningsetablering.....	3
1.2.1	Sjukgymnast/fysioterapeut	3
1.2.2	Läkare	4
1.3	Samverkan.....	4
1.4	Covid-19.....	5
2	Syfte	6
3	Etableringar i Region Dalarna	6
3.1	Fysioterapeuter	6
3.2	Läkare.....	6
3.3	Lokalisering.....	6
4	Besöksfrekvens	7
4.1	Fysioterapeuter	7
4.2	Läkare	7
5	Taknivå	7
6	Kostnader	8
7	Verksamhetsredovisning 2020	9
7.1	Fysioterapeuterna	9
7.2	Läkare.....	10
8	Diskussion	10
9	Slutsats.....	11

1 Inledning

Nationella taxan är ett samlingsbegrepp för de lagar och förordningar som reglerar verksamhet och ersättning för läkare och fysioterapeuter/sjukgymnaster.

Vårdgivarnas verksamheter regleras i huvudsak av respektive lag.

Verksamheten för vårdgivare verksamma enligt nationella taxan regleras av lagen och förordningen om läkarvårdsersättning (LOL, FOL) samt lagen och förordningen om ersättning för fysioterapi (LOF, FOF). Lagstiftningen reglerar Region Dalarnas ansvar gentemot läkarna och fysioterapeuterna samt läkarnas och fysioterapeuternas skyldigheter avseende legitimation, utförd vård och verksamhetsuppföljning.

Förordning (1994:1120) om ersättning för fysioterapi (FOF) reglerar och definierar ersättningsnivåerna. Ersättningen justeras årligen och fastställs av Riksdagen. Ersättningen är produktionsstyrd och betalas ut per inrapporterat besök.

Vårdcentralen får betala 70% av kostnaden för besöket när listad patient besökt, eller fått råd via telefon, av läkare eller fysioterapeut/sjukgymnast som arbetar enligt nationella taxan enligt lagen (1993:1652) om ersättning för fysioterapi (LOF-lagen) och lagen (1993:1651) om läkarvårdsersättning (LOL-lagen). Dessutom tillkommer kostnader för laboratorieprover, röntgen, tolk och medicinskfotvård. Resterande kostnad (30%) betalas av Hälsovalsenheten.

1.1 Taknivå

De så kallade ersättningstaken, begränsar omfattningen av den vårdersättning som utbetalas till en vårdgivare eller vikarie under ett kalenderår, och motsvarar en full årsarbetstid. Efter tak 1 lämnas ersättning med reducerat belopp upp till tak 2. När även detta tak har uppnåtts kan vårdgivaren enbart ge vård mot patientavgifter. Det innebär att det kan utbetalas olika summor för samma typ av besök.

1.2 Ersättningsetablering

1.2.1 Sjukgymnast/fysioterapeut

Vid anmälan om ersättningsetablering enligt lagen om ersättning för sjukgymnastik/fysioterapeut beslutas om fysioterapeuten ska tillhöra arvodeskategori A eller B. Detta kan även ändras under tiden för ersättningsetableringen. Arvodeskategori A avser en mottagning med en ensampraktiker utan anställd biträdespersonal. Mottagningens lokalyta är relativt liten. Avsaknaden av assisterande personal samt lokalernas storlek ger en begränsad patientgenomströmning.

Arvodeskategori B avser en mottagning där förberedande behandling och eventuell efterbehandling ges av biträdespersonal medan fysioterapeuten/sjukgymnasten i huvudsak gör behandlingsmoment som fordrar hens kompetens. Därtill ska mottagningen ha flera behandlingsrum som möjliggör högre patientgenomströmning samt investerat i utrustning för exempelvis medicinsk träningsterapi.

Arvodeskategori B möjliggör en högre behandlingsvolym per fysioterapeut/sjukgymnast. Mottagningen har såväl högre intäkter som högre kostnader. Arvodeskategori A har högre arvodesnivå för särskilt arvode än Arvodeskategori B. Med Arvodeskategori B kan ett större antal behandlingar utföras inom årsarbetstiden

Kraven som ställs för B-mottagning är att vårdgivaren har tillgång till och ökad kostnad för:

- Flera behandlingsrum
- Kvalificerad (avancerad, dyr) utrustning
- Anställd assisterande personal som minst utgör 25% av en heltidstjänst på helårsbasis, d.v.s. minst 10 h per vecka. Med assisterande personal avses personal med arbetsuppgifter kopplade till behandlingsarbetet samt administrativa arbetsuppgifter.

Anmälan om ändring av arvodeskategori ska göras minst sex (6) månader innan den börjar gälla. Bedömning görs av Hälsovalenheten.

I FOF anges vilka behandlingar och vilka patientkontakter som är ersättningsgrundande, enkelt arvode, normalt arvode och särskilt arvode. Enkelt arvode gäller för enkla undersökningar och behandlingar. Normalt arvode gäller för direktkontakt med leg. fysioterapeut. Besöket ska minst vara 25 minuter för vårdgivare med arvode A och minst 20 minuter för vårdgivare med arvode B. Särskilt arvode lämnas till en fysioterapeut med högskoleutbildning om minst 45 högskolepoäng inom för åtgärden adekvat område. Av dessa kan upp till 30 högskolepoäng bytas ut mot längre sammanhållen utbildning av motsvarande omfattning. Utöver utbildning krävs yrkeserfarenhet motsvarande minst två års heltidsarbete som fysioterapeut inom för åtgärden adekvat område under de senaste fem åren.

Kraven för att vara verksam enligt LOF är att verksamheten bedrivs på heltid. Det går inte att samtidigt arbeta för regionen eller inom vårdvalet.

1.2.2 Läkare

Det går att vara verksam enligt LOL i de flesta kliniska specialiteter. Den ekonomiska ersättningen är prestationsbaserad utifrån varje patientbesök med gruppering i enkla, normala och särskilda arvoden. Ersättningsnivåerna är specifika för varje specialitet.

Kraven för att vara verksam enligt LOL är att verksamheten bedrivs på heltid. Det går inte att samtidigt arbeta för regionen eller inom vårdvalet.

1.3 Samverkan

Region Dalarna ingår ett samverkansavtal med de privata vårdgivarna. Vårdgivaren skall samverka med berörda vårdgivare och övriga i patientens vård engagerade personer, liksom med kliniker/motsvarande inom den offentligt finansierade vården i Region Dalarna samt med berörda myndigheter, organisationer och övriga aktörer med målet att skapa en sammanhållen vårdkedja. Vårdgivaren bör ha god kännedom om de behandlingsrutiner och vårdprogram som tillämpas. Vårdgivaren skall delta i löpande diskussioner med Region Dalarna om vårdprogram och arbetsrutiner samt verksamhetsinnehåll med tanke på sjukdomsgrupper och upptagningsområde.

Vårdgivaren och Region Dalarna skall upprätthålla goda samarbetsrutiner med en löpande ömsesidig dialog. Vårdgivaren och Region Dalarna ska löpande mötas för att följa upp tillämpningen av samverkansavtalet och samarbetet i stort. Region Dalarna är sammankallande. Särskild ersättning för deltagande i uppföljningsmöten utgår ej.

Utifrån samverkansavtalet är det viktigt att ha ett tydligt och systematiskt kvalitetsarbete, täta diskussioner och regelbunden granskning.

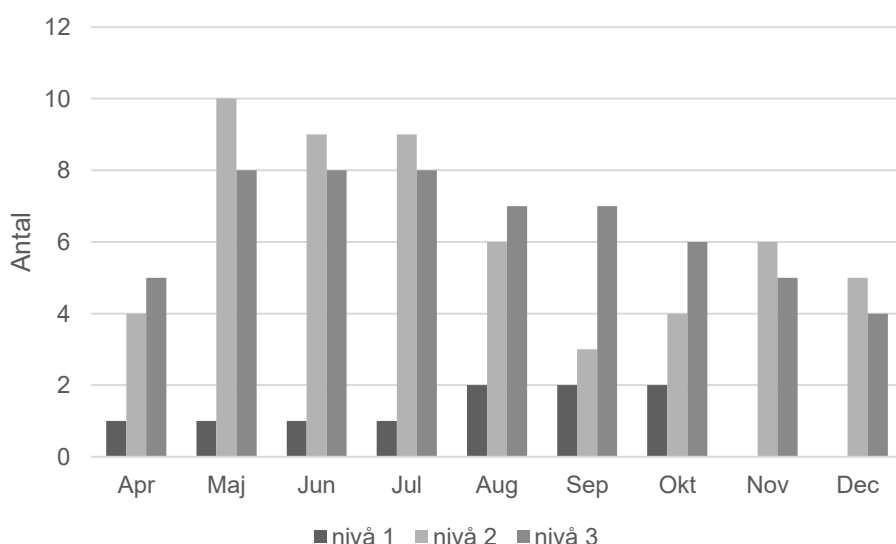
1.4 Covid-19

Hälso- och sjukvårdens påverkan av Covid-19 är stor. Många områden har fått ställa om. Inbokade besök ställs in och patienter ombeds att undvika besök på mottagningar för att minska smittspridningen. Detta påverkar självklar även vårdgivare inom nationella taxan.

För att fysioterapeuter och läkare inom den nationella taxan ska kunna reducera icke nödvändiga fysiska vårdbesök och därigenom minska risken för spridning av covid-19 har regeringen beslutat att tillfälligt möjliggöra för vårdgivarna att få ersättning för digitala vårdkontakter. Det är upp till varje Region att besluta om att ge vårdgivarna denna möjlighet. Regionfullmäktige i Region Dalarna beslutade att ge möjlighet till digitala besök, med ersättning som utgår motsvarande enkelt arvode i dagens ersättningsmodell, under perioden 2020-06-08 till 2020-12-31. Vårdgivaren meddelar Hälsovalsenheten vilket säkert digitalt system de ska använda och genom det så ges beslut att påbörja digitala videobesök för vårdgivaren (RD20/02983).

Regeringen har också föreslagit korttidsarbete som ett sätt för arbetsgivare att brygga över krisen. Korttidsarbete kan användas när företag drabbas av tillfälliga ekonomiska problem till följd av att något oväntat händer. Det innebär att anställda kan gå ner i arbetstid under en period samtidigt som staten går in och ger ekonomiskt stöd. Stödet ansöks i olika nivåer där nivå 1 är upp till 20% minskad arbetstid, nivå 2 upp till 40%, nivå 3 60% och nivå 4 80%. Ansökan gör via Tillväxtverket.

Under 2020 hade 20 fysioterapeuter av totalt 29 varit korttidspermitterade under delar av året och i olika omfattning (se vidare figur 1). En av fem läkare var korttidspermitterad under två månader.

Figur 1. Antal fysioterapeuter inom nationella taxan i Dalarna som ansökt om korttidspermittering via Tillväxtverket. Redovisas per nivå och månad (minskad arbetstid nivå 1 upp till 20%, nivå 2 40%, nivå 3 60% och nivå 4 80%).

4 Besöksfrekvens

Region Dalarna fastslog möjlighet, under perioden 200608 – 201231, för digitala besök för verksamma vårdgivare inom nationella taxan. Ingen ansökan inkom under 2020.

4.1 Fysioterapeuter

Under 2020 gjordes 47 803 besök hos fysioterapeuter på nationella taxan i Region Dalarna. Av dessa var 3% enklare åtgärder till ett lägre arvode, 74% var normalbesök och 23% av besöken var särskilda åtgärder. Det är procentuellt en högre andel särskilda åtgärder 2020 jämfört med 2019. För totalt antal besök är det en sänkning med nästan 20% under 2020 jämfört med 2019. För absoluta tal, se vidare tabell 2.

Tabell 2. Antal besök hos fysioterapeuter fördelat på enkla, normala och särskilda åtgärder under 2020 och 2019.

	Enkla åtgärder	Normala åtgärder	Särskilda åtgärder	Totalsumma
2020	1 578	35 296	10 929	47 803
2019	1 397	45 448	11 065	57 912

4.2 Läkare

Under 2020 gjordes totalt 6 743 besök hos läkare på nationella taxan i Region Dalarna. Av dessa var 67% var normalbesök, 13% av besöken var särskilda åtgärder och 17% telefonrådgivning. Under 2019 gjordes 8 056 besök totalt hos läkarna. Den procentuella fördelningen på åtgärder 2019 var 58% normala åtgärder 14% särskilda åtgärder och 19% telefonrådgivning. För totalt antal besök är det en sänkning med 17% under 2020 (se tabell 3). Tabellen innefattar två allmän medicin och två psykiatri samt en etablering inom obstetrik gynekologi.

Tabell 3. Antal besök hos läkare fördelat på enkla, normala, övriga, särskilda åtgärder och telefon under 2020 och 2019.

	Enkla åtgärder	Normala åtgärder	Övriga åtgärder	Särskilda åtgärder	Telefon	Totalsumma
2020	0	4 523	180	878	1 162	6 743
2019	1	4 715	663	1 121	1 556	8 056

5 Taknivå

De så kallade ersättningstaken, begränsar omfattningen av den vårdersättning som utbetalas till en vårdgivare. Under 2020 var det två fysioterapeuter och en läkare som nådde taknivå 1 och fick därmed reducerad ersättningsnivå på en andel av besöken. Båda fysioterapeuterna har arvodeskategori B. Detsamma gällde för 2019.

6 Kostnader

Region Dalarna ersätter årligen fysioterapeuter och läkare inom den nationella taxan för de åtgärder som utförs. Det är olika ersättningsbelopp beroende på typ av åtgärd.

Nettokostnad för verksamheterna var totalt ca 30 miljoner kronor för 2019. För 2020 var nettokostnaden drygt 26 miljoner kronor, vilket är en minskning med 12% jämfört med 2019. Se vidare tabell 4.

Tabell 4. Totalt nettokostnaden för läkare och fysioterapeuter under 2020 och 2019.

	2020	2019
	Kr	Kr
Läkare	6 054 910	6 873 632
Fysioterapeuter	20 433 717	23 139 321
Totalt	26 488 627	30 012 953

Eftersom den högsta andelen av besöken är normala åtgärder är det också där den högsta kostnaden ligger för både fysioterapeuter (Tabell 5) och läkare (Tabell 6).

Tabell 5. Nettokostnaden för fysioterapeuter under 2020 och 2019 fördelat på typ av åtgärd.

	2020	2019
	Kr	Kr
Enkel åtgärd	123 929	132 126
Normal åtgärd	11 323 096	14 183 752
Övrig åtgärd		1 300
Särskild åtgärd	8 986 692	8 822 143
Totalt	20 433 717	23 139 321

Tabell 6. Nettokostnaden för läkare under 2020 och 2019 fördelat på typ av åtgärd.

	2020	2019
	Kr	Kr
Enkel åtgärd		278
Normal åtgärd	3 790 863	3 772 789
Övrig åtgärd	27 602	100 854
Särskild åtgärd	2 040 235	2 746 875
Telefon rådgivning	196 210	252 836
Totalt	6 054 910	6 873 632

Förutom ersättningskostnader finns kostnader för laboratorieprover och för röntgen. Laboratorieprover och röntgen faktureras direkt till regionen och inte via vårdgivarna i nationella taxan. Dessutom kan det tillkomma kostnad för medicinsk fotvård och tolkverksamhet, även dessa kostnader faktureras direkt till regionen. Se vidare tabell 7.

Tabell 7. Kostnader för kostnader för laboratorieprover, röntgen, medicinskfotvård och tolkverksamhet.

	2020	2019
	Kr	Kr
Lab	184 000	235 000
Röntgen	138 000	166 000
Tolk	19 000	35 000
Fotvård	7 000	4 000
Totalt	348 000	440 000

7 Verksamhetsredovisning 2020

Samtliga verksamma läkare och fysioterapeuter besvarat verksamhetsredovisning för verksamhetsåret 2020.

Mallen för verksamhetsredovisning var indelad i 11 olika avsnitt:

- Lokaler
- Personal vid egen mottagning
- Administration
- Medicinsk utrustning
- Tillgänglighet
- Besök
- Remisser
- Samverkan
- Utbildning
- Kvalitetssäkring och avvikelserutiner
- Övrigt

Vissa parametrar är baserade på uppskattning hos fysioterapeuterna och läkarna. Nedan ges ett sammanfattning av resultat från enkäten per yrkeskategori.

7.1 Fysioterapeuterna

Administration sköts mestadels digitalt. Under 2020 var det fyra fysioterapeuter som inte hade digital tidsbokning och sex som inte registrerade e-frikort digitalt. En fysioterapeut hade införskaffat någon form av medicinsk utrustning under året.

Bokningsbara akuta besökstider finns ej hos alla med de flesta uppger att patienten oftast kan få snabba bedömningstider.

Vanligaste förekommande besöksorsak var från rörelseorganen och de vanligaste behandlingsåtgärderna var träning, rådgivning och manuell behandling.

Det är en stor spridning av remissflödet. Det vanligaste är att erhålla remisser kommer från läkare i offentlig verksamhet.

I verksamhetsredovisningen framkommer att samverkan mellan vårdgivare finns men det varierar mellan utförare och det finns inte så mycket systematik i samverkansformer. En av anledningarna som uppges försvåra samarbetet är användande av olika journalsystem.

Vårdgivaren skall också delta i löpande diskussioner med Region Dalarna om vårdprogram och arbetsrutiner samt verksamhetsinnehåll med tanke på sjukdomsgrupper och upptagningsområde. De flesta har deltagit på de möten som har varit inplanerade tidigare men på grund av pandemin har det inte förekommit samverkansmöten i så stor utsträckning under 2020 som under tidigare år.

Enligt samverkansavtalet bör vårdgivaren ha god kännedom om de behandlingsrutiner och vårdprogram som tillämpas i Region Dalarna. Det är nio fysioterapeuter som uppger att de inte har den kännedomen.

Utbildningsinsatser har genomförts av några med pandemin har gjort att mycket har blivit inställt.

Tre av 29 fysioterapeuter uppger att det inte finns ledningssystem för kvalitets och patientsäkerhet. Samtliga har rutiner för avvikelshantering.

7.2 Läkare

Vanligast förekommande diagnos för läkarna varierar naturligt helt beroende på specialitet. För allmänläkarna är diagnoser från rörelseapparaten vanligt medan för psykiatrikerna är depression och ångest vanligast.

Ingen av läkarna har helt digitaliserad administration men samtliga har digital journal.

Det är lågt flöde för inkommande remisser medan utgående remisser skickas främst av läkare i allmänmedicin.

Samtliga läkare uppger att det inte finns ledningssystem för kvalitets och patientsäkerhet samt rutiner för avvikelshantering.

8 Diskussion

Under 2020 utbetalades ersättning enligt nationella taxan till en summa av 26,5 miljoner kronor vilket är en sänkning jämfört med 2019 då den totala kostnaden var 30 miljoner. Den rådande pandemin har påverkat verksamheterna under året på olika plan.

Det var en minskning av det totala antal besök hos fysioterapeuterna med nästan 20% under 2020 jämfört med 2019. En stor del av minskningen är beroende av den rådande pandemin. Även besöken hos fysioterapeuterna inom primärvården i regionen hade sjunkit med motsvarande siffror (27%). Minskningen inom nationella taxan har procentuellt sett varit mindre jämfört med regionens besök trots att 20 av 29 fysioterapeuter inom nationella taxan var korttidpermitterade under stora delar av året.

Enligt LOF (1993:1652) ska övervägande utförda besök vara enligt normalarvode vilket också stämmer med etableringarna i region Dalarna. Det finns dock en tendens till att andelen särskilda åtgärder har ökat under 2020.

Det var en sänkning av det totalt antal besök hos läkarna med 17% under 2020 jämfört med 2019, vilket inte är så anmärkningsvärd eftersom en specialist avslutade sin verksamhet helt i början av 2020. Dessutom har pandemin påverkat verksamheterna. Fördelningen mellan arvodestyper följer fysioterapeuternas där det normala arvodet är vanligast förekommande.

Generellt är det viktigt med en omfattande kvalitetskontroll av verksamheter som innefattas av nationella taxan. Enligt 10 kap 8§ Kommunallag (2017;725) har regionen en skyldighet att kontrollera och följa upp skattefinansierad verksamhet i privat regi. Syftet är att granska den medicinska kvaliteten och tillgängligheten hos ovanstående vårdgivare samt att fakturerad ersättning stämmer enligt lag. Enligt samverkansavtalet ska det finnas en god samverkan mellan vårdgivaren och berörda vårdgivare inom regionen med målet att skapa en sammanhållen vårdkedja. Idag ses stora skillnader i länets olika delar gällande denna samverkan. Den ersättning regionen betalar ut till nationella taxan, debiteras till 70% vårdcentralerna, både offentligt och privat drivna. Detta gör att vårdcentralerna borde vara intresserade av kontinuerlig samverkan men vårdgivarna på nationella taxan för att säkerställa jämlik och säker vård. Brister som upplevs från vårdutförarna idag är att det inte finns en sammanhållen journalföring på grund av olika journalsystem. Utförarna på nationella taxan har inte tillgång till regionens vårdinformationssystem på grund av juridik och IT-säkerhet. De är dock vårdgivare med eget ansvar över sin patientverksamhet och för efterlevnad av patientdatalagen och patientsäkerhetslagen, liksom övrig lagstiftning som berör den hälso- och sjukvård de bedriver vilket även innefattar journalföring.

Tre av fysioterapeuterna uppger att de inte har ledningssystem för kvalitets- och patientsäkerhet. De uppfyller alltså inte de krav som ställs i patientsäkerhetslagen (2010:659). Vårdgivarna är varje år skyldiga skriva en patientsäkerhetsberättelse samt att verksamheten upprättar ett ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Det var planerat att genomföras en revision gällande fysioterapeuter under våren 2020 men detta blev inställt på grund av den rådande pandemin.

9 Slutsats

Region Dalarna behöver få ökad insyn i verksamheterna som bedrivs på nationella taxan i Dalarna. Det bör därför utvecklas ett systematiskt analys- och uppföljningssystem som underlag för uppföljning och kontroll av dessa vårdgivare. Det föreslås även att en utökad samverkans-överenskommelse mellan Region Dalarna och dessa vårdgivare tas fram. En mer omfattande kvalitetsutvärdering blir också mer tids- och resurskrävande och utökade resurser föreslås om en utökad uppföljning kring dessa vårdgivare ska kunna genomföras fortsättningsvis.